

Ігор БРИНДАК

«...Що говорив через пророків». Це слова із «Символа віри», який ми промовляємо кожного дня. І конкретно дані слова стосуються Святого Духа. Отож Святий Дух говорив через пророків. Тому у цьому номері йтиме розмова про фільм, присвячений одному з біблійних пророків. А конкретніше - про стрічку американського режисера Гаррі Уайнера «Єремія – звинувачувач царів».

Фільм Гаррі Уайнера побудований на книзі пророка Єремії, яка включена у канон Святого Письма. У ньому розповідається про події, які передували великому руйнуванню Єрусалиму та юдейського царства у 587 році до Христа вавилонським царем Новохудоносором I, та про саме зруйнування, яке показане у кінці фільму. Якраз тоді і проповідував пророк Єремія. Це був час, коли були великі пороки, ідолопоклонство, зловживання влади, утиск простого народу. Єремія перестерігав як народ, так і правителів від безбожного життя. Але йому не вірили, з нього насміхалися, а іноді й переслідували. Але все, що говорив пророк, сповнилося, хоча закінчилось трагічно, Єрусалим був зруйнований, народ пішов у неволю, а Єремія залишився.

Переказувати увесь фільм немає потреби, бо він, як вже згадувалось вище, знятий на основі однієї з книг Святого Письма, а тому кожен може її перечитати. Але доречно зробити деяку паралель для наших днів. В цьому році відзначається ювілей митрополита Андрея (Шептицького). Часто цього великого мужа порівнюють з Мойсеєм, що цілком доречно. Але можна також знайти деякі паралелі у біографії нашого Митрополита із пророком Єремією. Бо і один, і другий діяли в час, коли, здавалось, все гине і немає вже для народу майбутнього. І один, і другий були "обвинувачами царів": пророк Єремія - Йоакима і Седекії, кир Андрей - нацизму і комунізму. Один і другий викривали так званий псевдопатріотизм, який, фактично, є прихованою формою ідолопоклонства. І пророк Єремія, і митрополит Шептицький сказали пророцтва про велике майбутнє для своїх народів.

А ще одну паралель у біографіях обидвох пророків доречно розглянути дещо детальніше. У Святому Письмі є описано про те, як пророк Єремія записав свої пророцтва на сувої і передав його цареві Йоакиму (див. Єр. 36). Хочу нагадати читачам, що головним матеріалом, на якому писалося в той час, був папірус. І коли це читали перед царем, він взяв кишеньковий ніж, відрізав по кілька писаних рядків на папірусі і кидав їх у вогонь, поки не спалив все, і не покаялися ані Йоаким, ані його оточення. Більше того, цар ще

наказав схопити пророка, його писаря Варуха, але Господь сховав їх. І пізніше Бог сказав Єремії про Йоакима наступне: «І покараю його та потомство його і слуг його за їхню провину, і пошлю на них і на всіх мешканців Єрусалимських й мужів юдейських усе лихо, яким я їм погрожував, а вони не слухали» (Єр. 36, 31). Згодом ці слова справдилися. Все це також показано у фільмі Уайнера.

Над вчинком царя варто дещо застановитися. Якби Єремія говорив від себе і був фальшивим пророком, то цар мав би право його покарати. Бо Закон Мойсеїв передбачав смертну кару за фальшиве пророцтво (Втор. 16,20). Але в такому випадку сувій не треба було спалювати, а зберегти як речовий доказ для суду. А в даній ситуації поведінка царя тільки показує, що підсвідомо він розумів, що написане пророком є правдою. І саме тому спалив сувій та намагався вбити як і Єремію, так і його писаря Варуха. Вчинок Йоакима можна віднести до того, що в Катехизмі називається «спротив пізнаній правді» і що є гріхом проти Святого Духа. Цікаво, що коли Святе Письмо пише про зруйнування Єрусалиму, то, серед іншого, подає таку причину: «Господь Бог батьків їхніх перестерігав наполегливо через своїх посланців, бо жалував свій народ і житло своє, але вони знущалися з посланців Бога, нехтували Його Словом і глузували з Його пророків, доки не зійшов гнів Господа на його народ так, що не було вже більше рятунку» (2 Хр. 36, 15-16). Тобто, як бачимо, такі дії стосовно пророків, які описано вище, Слово Боже відносить до вчинків, за які нема вже рятунку. У Новому Завіті Ісус це ж говорив стосовно гріха проти Святого Духа (пор. Мк. 3, 29).

Подібна історія, як і записів пророка Єремії, сталась два роки тому і стосувалася митрополита Андрея (Шептицького), точніше одного з його творів - послання «Правдива віра», яке Владика написав у 1900 році ще будучи єпископом Станіславівським. 4.10. 2013 року його послання офіційно було заборонене як екстремістське на території Російської Федерації. Дещо раніше 14.03.2013 року його було оголошено екстремістським постановою Мещанського районного суду міста Москви. Зверніть увагу на дати, коли приймалися ці постанови, в Україні ще не було ані Революції гідності, ані війни на південному сході, але на твори Шептицького вже вводилася заборона. Автор цих рядків особисто читав послання «Правдива віра» і може вам сказати, що там немає ні слова про політику, ні жодної образи кого б то не було. Так що ж так налякало російських чиновників? Якщо розібратись по суті, то ця заборона є порушенням Божого Закону, заповіді: «Не свідчи ложно на свого ближнього», бо в посланні немає жодного екстремізму. Вона порушує питання принципу «свободи сумління», який взагалі-то гарантований і російською Конституцією. Цікаво, що це послання, як вже згадувалось, було написане ще в 1900 році і до того часу, а це 115 років, ніхто не спромігся написати на нього спростування. Хоча з Євангельської точки зору, хто не згідний, мав би зробити саме так: «Якщо я зле сказав, доведи, що воно погано» (Йо. 16, 23). Ця ситуація підтверджує, що повторилась історія з книгою пророка Єремії. Заборонили тільки тому, що інстинктивно розуміли: написане там є правдою. Так, що ми знову маємо справу зі спротивом правді.

До речі, з іменем митрополита Андрея (Шептицького) пов'язана і дещо інша історія. У 1959 році радянські кінематографісти зняли пропагандистський фільм "Іванна", де всіляко паплюжилося Кир Андрея. Пізніше з тими особами, які знімалися у цій стрічці, стали відбуватися різні трагічні випадки. Не хочеться, щоб подібні речі повторилися з ким би то не було. А тим більше, щоб не сталося того, чим закінчується фільм «Єремія – звинувачувач царів». Шанс змінитися завжди існує. Потрібно тільки ним скористатися.

А тепер знову повернемося в часи Єремії: його сучасник, теж пророк Єзекиїл, коли писав про гріхи Єрусалиму, то заявив, зокрема, таке: «Клянусь, як от живу я – слово Господа Бога: Твоя сестра Содом із дочками не чинила такого, як ти зі своїми дочками чинила» (Єз. 16, 48). Тут варто додати одне пояснення: Єрусалим і Содом у єврейській мові є жіночого роду. Тому саме так звучить це звертання. Подібну думку зустрічаємо і в Новому Завіті: «Так ти, Капернауме, чи піднесешся попід небеса? Аж до аду зійдеш! Бо якби чуда, які в тебе сталися в Содомі, він лишився би аж досі. Тому кажу вам: землі Содомській легше буде судного дня, ніж тобі» (Мт. 10, 23). І ще: «І як хтось з вас не прийме та й не послухає ваших слів, то виходячи з дому чи з того міста, обтрусить порошок з ніг ваших. Істинно кажу вам: легше буде землі Содомській і Гоморській, ніж місту тому» (Мт. 10, 14-15). Загалом, всі знають про те, що міста Содом і Гомора, у свій час, були зруйновані і не відновлені до сьогоднішнього дня. Але, можливо, менше відомо, що вище згаданий Капернаум теж цілком зруйнований, що є потвердженням правдивості євангельських слів.

Для чого пишемо про це? Як відомо, в Содомі і Гоморі мешканці грішили гріхом гомосексуалізму. За це, власне, і стягли на себе Божий засуд. Але як видно з вищезгаданих місць Святого Писання, спротив пізнаній правді в Божих очах є ще більшим гріхом. У наш час антиукраїнські сили вороже налаштовані до нашої Церкви, але люблять себе представляти, як великі борці з содомією, і кажуть, що нібито хочуть від цього зла врятувати Україну. Те, що содомія, тобто гомосексуалізм, є тяжким гріхом – це безперечно, християнин не має права не тільки таким займатися, але і в будь-який спосіб підтримувати. Однак, як ми бачимо, є щось гірше, ніж гомосексуалізм, і деякі з великих «антисодомітів» грішать саме цим. І грішать не тільки у ставленні до митрополита Шептицького. Пригадаймо, скільки у свій час було вилито бруду на особу тепер вже святого папи Івана Павла II. І то навіть тоді, коли відбувалась канонізація та писалось про чудеса, які сталися за його заступництвом. І це теж робили ті, хто себе представляє великими «антисодомітами». Правда, Кир Андрей, на відміну від папи, ще не проголошений святым, але те, що він мав дійсно пророчий дар, – це кожен може перевірити. Навіть якщо не враховувати чудес, можна пригадати ще одні євангельські слова: «Істинно кажу вам, що митарі і блудниці вас випереджують у Царстві Божім. Прийшов бо був до вас Йоан дорогою правди, та ви не повірили йому; митарі й блудниці повірили йому, а ви бачивши це, навіть потім не розкаялись, щоб повірити йому (Мт. 21,

32). Те, що говорив Спаситель про Йоана Хрестителя, можна віднести і до митрополита Андрея Шептицького, і до папи Івана Павла II. А, відповідно, також це стосується і тих, хто паплюжить пам'ять цих світлих мужів. А тепер знову повернемося до стрічки Гаррі Уайнера. Там є показаний епізод, в якому пророк Єремія проповідує до свого народу і говорить, що їхнє щастя буде залежати від того, наскільки вони будуть слухняні Богові. Ми зараз знаходимося у складній ситуації, і то не тільки через війну на сході. Багато пороків, від яких перестерігали і Єремія, і митрополит Андрей, і папа Іван Павло II, стосується не тільки наших сусідів, але й нас. Ми переживаємо, яке буде майбутнє. А буде воно таким, яке зробить наш вільний вибір стосовного Божого Закону, чи ми будемо йому підпорядковані, чи ні. Тому прислухаймося до голосу Святого Духа, який, згідно Символу Віри, «говорив через пророків». І тоді ніякі царі нам не будуть страшними.

Ігор БРИНДАК Звинувачувач царів//СЛОВО № 2 (62) 2015